

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vlaamse Veerkracht uitrol uitbreidingsbeleid 2021 met het oog op perspectief bieden aan de personen met een handicap met ondersteuningsnoden (project 121 en 180)

Samenvatting:

Door de versnelling van het uitbreidingsbeleid zet de Vlaamse Regering een flinke stap in het bieden van een perspectief op ondersteuning aan personen met de meest dringende zorgnood.

De herinzet van niet benutte en bijkomende middelen maakt het tevens mogelijk om dat perspectief in de rest van de legislatuur aan te houden. Het is de ambitie om personen uit prioriteitengroep 1 binnen anderhalf jaar na registratie van hun zorgvraag een PVB terbeschikking te stellen.

Om dit perspectief voor de personen uit prioriteitengroep 1 te voorzien wordt ook de financiering van de PVB in de automatische toekenningsgroepen gegarandeerd.

Hervormingen moeten er tevens voor zorgen dat de instroom en de kost van de wachtenden in de verschillende prioriteitengroepen onder controle kan gehouden worden.

1. Inleiding

De Vlaamse Regering is zich reeds langer bewust van de grote noden in de gehandicaptensector en heeft hiervoor dan ook bij de aanvang van de legislatuur een verhoging van het budget voorzien van 270 miljoen, gespreid over de jaren 2020-2024. In 2020 werd reeds 40 miljoen in de begroting ingeschreven. Voor 2021 was initieel een opstap van 30 miljoen voorzien, doch binnen de Vlaamse Regering werd bij de begrotingsbesprekingen voor 2021 beslist om 20 miljoen vanuit 2024 te versnellen, waarvan 15 miljoen in 2021. Het uitbreidingsbeleid voor 2021 werd hierdoor in eerste instantie opgetrokken tot 45 miljoen. Dit bedrag werd rechtstreeks op de begroting van het VAPH ingeschreven. Deze versnelling zorgt voor een bijkomende budgettaire input in deze legislatuur van 55 miljoen.

In het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht werd bijkomend beslist om de inspanning ten aanzien van de personen met een handicap een nooit geziene boost te geven door heel het uitbreidingsbeleid voorzien in deze legislatuur – 270 miljoen - te versnellen tot 2021. Concreet houdt dit in dat – naast de reeds ingezette middelen in 2020 ten belope van 40 miljoen – de bijkomende 230 miljoen reeds vanaf 2021 kan ingezet worden in plaats van gespreid tot 2024. Dit betekent in deze legislatuur nog eens een bijkomende injectie van maximaal 405 miljoen vanuit het relanceplan

van de Vlaamse Regering. Het gaat concreet om de projecten 121 en 180 van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. De extra middelen zorgen voor een oplossing van een zorgnood bij de personen met een handicap, die deze middelen kunnen besteden door zelf een persoonlijk assistent aan te werven of een ondersteuning te zoeken binnen een georganiseerde opvang in een voorziening. In beide gevallen zullen zij ook bijdragen aan een verhoging van de werkgelegenheid, en op die manier bijdragen in het herstel van de economische activiteit.

2. Extra middelen gekoppeld aan hervorming

De Vlaamse Regering is er zich terdege van bewust dat, los van de enorme inspanningen die gebeuren, het onmogelijk is om een persoonsvolgend budget toe te kennen aan iedereen die op de wachtlijst staat. Samen met de terbeschikkingstelling van bijkomende kredieten wordt een hervorming vooropgesteld die een alternatieve oplossing moet bieden voor een aantal personen met een handicap en tegelijk de druk op de wachtlijsten moet verkleinen.

Uit de meerjarenanalyse 2020-2024¹ van het VAPH bleek dat er bij gelijkblijvend beleid zeer grote investeringen nodig zijn om alle vragen te beantwoorden. De discrepantie tussen het aantal inkomende zorgvragen en de verwachte uitstroom speelt hier een grote rol. Concreet betekende dit dat ondanks het voorziene uitbreidingsbeleid van 270 miljoen euro er geen inkrimping, maar een stijging van de wachtlijsten voorspeld werd.

De Vlaamse Regering heeft daarom reeds verschillende maatregelen genomen in de mozaïekbesluiten 4 en 5, met een positief budgettair effect van in totaal nagenoeg 100 miljoen in deze legislatuur.

- Op 24 april 2020 werd met het Mozaïekbesluit 4 een eerste reeks van hervormingen aan het PVF-systeem doorgevoerd. De maatregelen zorgden ervoor dat 1.700 personen met de hoogste zorgnood extra kunnen ondersteund worden. De belangrijkste maatregelen genomen met het Mozaïekbesluit 4 zijn:
 - opheffing van de uitzonderingsprocedure 7/7
 - zorgcontinuïteit vanuit multifunctionele centra (MFC) blijft mogelijk vanaf 21 jaar
 - aanpassing van de budgetcategorieën zodat ze nauwer aansluiten bij de zorgvraag
- Op 5 maart 2021 werden met het Mozaïekbesluit 5 bijkomend efficiëntiewinsten gerealiseerd en dit door:
 - wijzigingen aan de procedures binnen het hulpmiddelenbeleid
 - wijzigingen in het kader van zorgcontinuïteit (automatische toekenning PVB bij overgang van minderjarigen naar meerderjarigen)
 - gebruik van de nieuwe budgetbepaling.

Anderzijds werd correctiefase 2 aangepast waardoor de daling van een PVB beperkt wordt tot max. 15%

Bijkomende hervormingen zijn evenwel noodzakelijk om te vermijden dat de wachtlijsten verder zouden aangroeien. De besprekingen over een verdere hervorming lopen samen met de Vlaamse Brede Heroverweging. Het staat als een paal boven water dat de hervormingen zeer bedachtzaam moeten worden doorgevoerd, met respect voor de rechten van de personen met een handicap. Daarom dienen verschillende voorstellen nog grondiger te worden uitgewerkt, in samenspraak met de stakeholders. Ook de hervorming van de toeleidingsprocedure vormt een belangrijke schakel in de beheersbaarheid van de aangroei van de wachtlijst en het gericht inzetten van de beschikbare middelen voor de personen met de grootste ondersteuningsnood. Het toekennen van een PVB kan, maar hoeft hierbij niet de enige mogelijke ondersteuningsbron te zijn.

¹ <https://www.vaph.be/sites/default/files/documents/13326/meerjarenanalyse-vaph-planning-2020-2024.pdf>

Tegelijk wordt vastgesteld dat de beschikbare middelen niet steeds volledig worden ingezet. De doelstelling om te streven naar een meer efficiënte benutting van de middelen wordt daarom onderschreven.

3. Verdeling van de middelen uitbreidingsbeleid

Met de middelen uitbreidingsbeleid worden meerdere onderscheiden groepen bedeed, met name:

- Automatische toekenningsgroepen
- Minderjarigen
- Meerderjarigen onderverdeeld in:
 - prioriteitengroep 1
 - prioriteitengroep 2
 - prioriteitengroep 3

De middelen zijn in 2021 ten belope van 45 miljoen beschikbaar op de begroting van het VAPH. Behoeften aan middelen die dit bedrag overschrijden zullen ter beschikking worden gesteld vanuit de Relanceprovisie. Structureel zijn deze middelen voorzien in het uitbreidingsbeleid later in de legislatuur.

De verdeling van het totale uitbreidingsbeleid ziet er als volgt uit:

- Voorafnames: 18 miljoen
 - Hulpmiddelen en bijstandsorganisaties: 3 miljoen
 - Onderwijs-welzijn: 15 miljoen
- Minderjarigen: 15% van de overblijvende middelen na voorafnames: 31,8 miljoen
- Meerderjarigen: 85% van de overblijvende middelen na voorafnames: 180,2 miljoen

Ten belope van de reeds op de begroting van het VAPH ingeschreven middelen werden reeds volgende ter beschikking stellingen van budgetten beslist:

- 6,3 miljoen voor minderjarigen
- 35,7 miljoen voor meerderjarigen, waarvan 23 miljoen voor de automatische toekenningsgroepen

Voor wat betreft de minderjarigen worden de besprekingen verdergezet over de inzet van de resterende middelen bovenop de ter beschikkingstellingen PAB die reeds uitgevoerd ten belope van 6,3 miljoen. Net zoals bij de meerderjarigen willen we een zichtbare ingreep op wachtlijsten en wachttijden via persoonsvolgende budgetten (PAB). We bieden ook mogelijkheden voor kinderen en jongeren die kiezen om de residentiele setting te verlaten en over te stappen naar een cashformule. We zetten in op een verruiming van de bestedingsmogelijkheden van PAB. We herdenken het concept van MFC en zetten in op flexibiliteit, outcome gericht en ruimte voor sociaal ondernemerschap. We bieden oplossingen voor complexe situaties, vaak onder toezicht van de jeugdrechter, via persoonsvolgende convenanten (3 miljoen euro)

Wat betreft de meerderjarigen, wordt het volgende voorgesteld:

- 23 miljoen wordt gereserveerd voor de automatische toekenningsgroepen, als resultaat van 58,9 miljoen geraamde kost, verminderd met 35,9 miljoen minderkost door uitstroom. Deze middelen zullen in de loop van het jaar 2021 worden ter beschikking gesteld onder de vorm van PVB in functie van de noodzaak.

- 117,2 miljoen wordt ter beschikking gesteld van de personen met een handicap die een PVB hebben aangevraagd vóór 31/12/2020 met de hoogste ondersteuningsnood, en bijgevolg werden ingedeeld in prioriteitengroep 1.
- 20 miljoen wordt (voorlopig) voorbehouden voor prioriteitengroep 2.
- 20 miljoen wordt ingezet voor RTH. Deze middelen worden gecompenseerd vanuit de VIA6-provisie. De concrete modaliteiten voor de invulling hiervan zullen nog verder uitgewerkt worden in kader van een hervormingsplan voor RTH.

Binnen prioriteitengroep 2 wordt verder onderzocht op welke wijze met een beperkt budget toch de meeste kans op ondersteuning kan geboden worden.

Bij de prioriteitengroep 3 zal een bevraging gebeuren naar de effectieve actualiteitswaarde van de geregistreerde zorgvragen en zal onderzocht worden op welke wijze een mogelijke andere vorm van ondersteuning – in het bijzonder RTH – soelaas zou kunnen bieden om te voldoen aan hun zorgvraag.

Het huidig voorstel houdt in dat de 23 miljoen voor de automatische toekenningen en de 117 miljoen voor prioriteitengroep 1 zonder oponthoud wordt omgezet in terbeschikkingstellingen van PVB. De automatische toekenningen zijn reeds lopend sinds het begin van het jaar. Voor de PG1 werd reeds een eerste reeks van terbeschikkingstellingen gedaan (voor het deel dat reeds op de begroting van het VAPH was ingeschreven). Met de vrijgave van deze resterende middelen voor PG1 wordt aan de personen met de meest dringende zorgnood met een geregistreerde zorgvraag tot 31/12/2020 een PVB ter beschikking gesteld. Het gaat hier over zo'n 2.700 personen met een handicap.

4. Behoeftte aan bijkomende middelen vanuit de provisie voor het Relancebeleid

Globaal wordt er van uit gegaan dat de middelen op de begroting van het VAPH grotendeels kunnen volstaan voor de opvang van de meeste uitgaven in 2021 doordat de meeste terbeschikkingstellingen pas in de loop van het jaar zullen gebeuren.

De betaalbehoefte zal gemonitord worden en op basis van deze monitoring zal hiervoor een voorstel in één van de volgende verdelingsrondes van de relanceprovisie worden ingediend.

5. Verdere uitdagingen

Met de verdeling van de middelen uitbreidingsbeleid wordt een belangrijke stap gezet in het perspectief bieden aan de personen met de hoogste zorgnood. De Vlaamse Regering heeft de ambitie om ook in de volgende jaren in de legislatuur een perspectief te kunnen bieden aan personen in PG1 op het bekomen van een PVB binnen 1,5 jaar na registratie van de zorgvraag. Hiervoor zijn bijkomende middelen nodig na de verdeling van het uitbreidingsbeleid in 2021. Daarvoor worden middelen uit de onderbenutting van budgetten in rekening gebracht. Sinds de invoering van PVF in 2017 en corrigerende maatregelen in 2018, stellen we vast dat er een verschil is tussen de ter beschikking gestelde PVB en de ingezette punten die daar tegenover staan. Tegelijk worden de geregistreerde punten bij de vergunde zorgaanbieders niet volledig aangewend. Door gebruik te maken van deze structureel niet benutte middelen wordt het mogelijk om in de komende jaren de nieuwe personen in PG1 ook een PVB ter beschikking te stellen.

Om een adequate monitoring op te zetten zodat de aanwending van de onderbenutte middelen geen aanleiding geeft tot budgetontsporingen zal het VAPH, in samenwerking met het Departement Financiën en Begroting, ten laatste tegen de begrotingsopmaak 2023 haar vastleggingskredieten correct begroten zodat ook het opnieuw inzetten van de structurele onderbenutting transparant tot

uiting komt in haar begroting en uitvoering; Een nieuwe financieringstechniek zal hiertoe de nodige garanties bieden. Deze financiering zal tevens transparanter zijn voor de gebruiker, de zorgaanbieders en het VAPH en tevens de begrotingsraming stabiel maken.

De intentie van de Vlaamse Regering is daarbij om alle in de begroting van het VAPH voorziene middelen ook effectief zo maximaal mogelijk aan te wenden.

Ook na 2021 zullen er personen zijn die een recht verwerven op een automatische toekenning van een PVB. In de eerste plaats zullen daarvoor de minderkosten worden gebruikt van uitstromers. Aangezien het budget van de uitstromers hiervoor niet volstaat, wordt hiervoor in de periode 2022-2024 56 miljoen euro vrijgemaakt binnen het beleidsdomein WVG. Deze middelen zullen vanaf begrotingsopmaak 2022 en verder aan de begrotingskredieten van het VAPH toegevoegd worden.

6. Advies Inspectie van Financiën en Begrotingsadvies

De Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies op 13 juli 2021.

Het akkoord van de minister, bevoegd voor de begroting, werd aangevraagd op 14 juli 2021.

7. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering beslist:

- de voorgestelde voorafnames en de verdeling van de middelen van het uitbreidingsbeleid over de minderjarigen / meerderjarigen zoals vermeld in deze nota te bevestigen;
- Zich akkoord te verklaren met de vrijgave van de middelen voor meerderjarigen zoals vermeld in deze nota, met name voor de automatische toekenningen en personen in prioriteitengroep 1 met een geregistreerde aanvraag uiterlijk op 31/12/2020 als gedeeltelijke invulling van project 121 en project 180 van het relanceplan Vlaamse Veerkracht;
- Zich akkoord te verklaren met het ter beschikking stellen van middelen uit de Relanceprovisie in functie van de noodzaak die blijkt uit de monitoring. Hiervoor zal het VAPH onderbouwde aanvragen voorleggen ter herverdeling op de relanceprovisie conform de daarvoor voorziene instructies;
- De Vlaamse minister bevoegd voor welzijn te belasten met de uitvoering van deze beslissing.

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

Wouter BEKE